

J.M. DeMatteis SUPERSANKAREISTA FANTASIAAN

Jouko Ruokosenmäki

J. M DeMatteis on amerikkalaisen sarjakuvan tuotteliaimpia ja muuntautumiskykyisimpiä käsikirjoittajia. Liiki 30-vuotisen uransa aikana hän on luonut merkkiteoksia niin supersankareiden, kokeellisten taidesarjakuvien kuin omaelämäkerrallistenkin sarjojen saralla. Nuortenkirjaa ja sarjakuvaa sekoittava Abadazad on uusi aluevaltaus, josta konkarikirjoittaja on silmin nähden ylpeä.

Missä synnyit ja vietit lapsuutesi? Olitko kiinnostunut tarinankerronnasta jo lapsena?

- Synnyin New Yorkissa, Brooklynissä, ja vietin lapsuuteni siellä. Olin luova jo lapsena. Pidin piirtämisestä enemmän kuin mistään – piirsin kaiken aikaa. Vanhemmiten kiinnostuin kahdesta asiasta: musiikista ja kirjoittamisesta. Harrastan yhä musiikkia, soitan kitaraa, sävellän ja laulan. Hain aina luovia tapoja ilmaista itseäni, vaikka eihän lapsena ajattele asiaa tietoisesti, se tapahtui luonnostaan. Vietin suuren osan lapsuuttani

olohuoneen lattialla ja piirsin mallista sarjakuvalehtien kansia. Tiesin aina, että halusin tehdä luovaa työtä, en halunnut mihinkään toimistotyöhön.

Minkälaisia sarjakuvia luit lapsena?

- Lapsuudessani Amerikassa julkaistiin paljon erilaisia sarjakuvia, nykyään kenttä on paljon kapeampi. Pidin toki supersankareista, Batmanista ja Oikeuden Puolustajista, mutta silloin julkaistiin myös kaikkea muuta: oli Disneytä, Villiä länttä, TV-sarjoja, huumoria, Kasper kiltti kummitus, kaikkea mahdollis-

ta, ja rakastin niitä kaikkia! Lapsena riitti, kun sain sarjakuvalehden, ja olin onnellinen.

Miten sitten aloit sarjakuvatyöt?

- Aloitin lähes kaksikymppisenä. Lähettelin käsikirjoitusnäytteitä Marvelille ja DC:lle. He lähettivät ne takaisin ja sanoivat "mene pois" (nauraa). Mutta olin niin innoissani ja halusin onnistua. Kuten elämässä yleensäkin, sitkeys palkitaan. Yritin uudelleen ja uudelleen, ja lopulta DC:ltä kerrottiin, että

©DeMatteis & Williams

Houreinen vampyyritarina Blood, kuvittajana Kent Williams.

he tarvitsivat materiaalia kauhulehtiinsä *House of Secrets* sekä *House of Mystery*. En ollut lukenut kumpaakaan, enkä ollut kiinnostunut kauhusta, mutta kirjoitin muutaman tarinan ja lähetin ne DC:lle. Paul Levitz, joka on nykyisin koko firman pomo, oli silloin toimittajana DC:llä – hän luki tarinani ja lähetti minulle kirjeen, jossa kerrottiin, miten huonoja ne olivat (nauraa). Mutta kirjeen lopussa todettiin: ole hyvä ja lähetä lisää näytteitä. Juuri se oli oleellista – vaikka tarinoitani vihattiin, he pyysivät lähettämään lisää. Asuin New Yorkissa, joten minun oli helppo mennä tapaamaan Paul Levitzia. Juttelimme hieman, esittelin muutamaa uuden käsikirjoituksen ja hän osti yhden!

- Samalla kun kirjoitin tarinoita DC:lle lähetin yhä näytteitä Marvelille, Jim Shooter luki ne ja tarjosi minulle töitä. Siitä kaikki varsinaisesti alkoi.

- Niihin aikoihin ura alkoi asteittain. Ensin pääsi kirjoittamaan 5-sivuisen tarinan, sitten 8-sivuisen, ja jos onni potkaisi, sai kirjoittaa kokonaisen numeron. Muistan, kun pääsin kirjoittamaan 22-sivuisen tarinan *Weird War Tales* -lehteen. Olin ihan tohkeissani: kokonainen lehti! Sitten minulle tarjottiin lyhyt Batman-tarina, lyhyitä Vesimies- ja Haukkamies-tarinoita. Tuo oli loistava tapa opetella, nykyisin lyhyitä tarinoita ei vain enää tehdä. Yhtäkkiä olinkin sitten Marvelilla ja kirjoitin 3-4 lehteä kuukaudessa. Se oli melkoinen järkytys. Solmin Marvelin kanssa eksklusiivisen sopimuksen ja vasta sen jälkeen opin kirjoittamaan tosissani.

Suomessa sinut tunnetaan varmaan parhaiten Marvel-sarjoistasi.

- Eilen joku pyysi minua *piirtämään* Hämähäkkimiehen (nauraa). Kirjoitin kyllä paljon Hämähäkkimies-tarinoita. Aluksi kirjoitin *Marvel Team-Up* -lehteä kolmisen vuotta, sitten tein jotakin muuta, sitten kirjoitin "Kravenin viimeinen jahti" -tarinan, joka oli iso juttu. Sitten kirjoitin *Spectacular Spider-Mania* kaksi vuotta, *Amazing Spider-Mania* pari vuotta, sitten taas *Spectacularia*. Kaiken kaikkiaan tein Hämistä yli kymmenen vuotta, ja minulla oli tosi hauskaa hahmon kanssa.

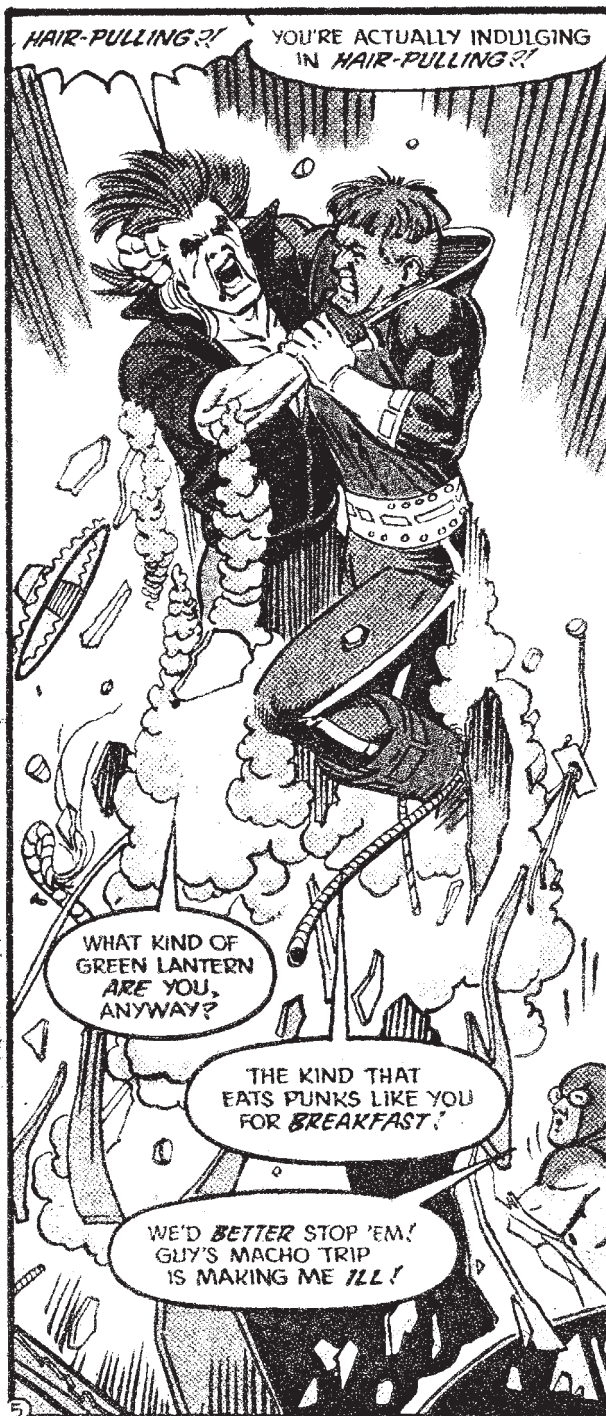
Joitakin vuosia sitten suomalaiset äänestivät "Kravenin viimeisen jahdin" yhdeksi kaikkien aikojen parhaista Hämis-tarinoista.

- Ihanko totta? "Kraven" julkaistiin juuri Amerikassa uutena, hienona laitok-sena, jossa on mukana näyttöä Mike

Zeckin luonnoksista ja muuta ylimääräistä.

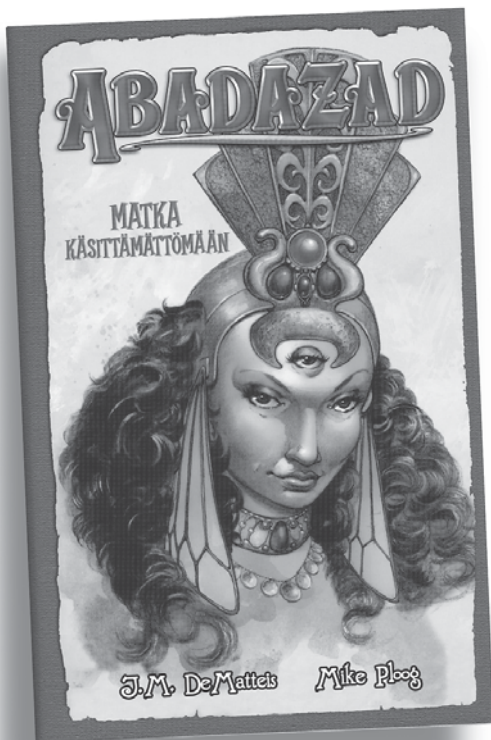
- Olin kehitellyt useita vuosia ideaa siitä, kuinka sankari tapetaan ja hän palaa haudasta. Usko tai älä, aluksi suunnittelin tarinaa Marvelin Ihmemies-hahmoa varten minisarjaksi, mutta se hylättiin. Sitten keksin, että siitä tulisi upea Batman-juttu, joten tarjosin sitä albumiksi, ja sekin hylättiin. Vuosien varrella olen oppinut, etten minä oikeasti kirjoita tarinoita, ne kirjoittavat itse itsensä. Tämäkin idea odotti juuri oikeaa hetkeä. Minua pyydettiin takaisin Hämähäkkimiehen pariin, ja kun ehdotin toimittajalle ideaa sankarin tappamisesta, tajusin, että sehän sopi loistavasti

Hämähäkkimieheen, joka on niin rikas hahmo. Hän on kaikkein todentuntuisin supersankari, psykologisesti ja emotionaalisesti. Loin uuden roiston tarinaa varten, aluksi Kraven ei ollut siinä. Istuin sitten yhtenä iltana kotona lukemassa Marvel Handbook -tietokirjaa, jossa kerrottiin Kravenista eräs yllättävä seikka – hän on venäläinen. Olen mahdoton Dostojevski-fani ja rakastan venäläistä kirjallisuutta. Tajusin ymmärtäväni Kravenin hahmoa täysin. Heitin keksimäni uuden konnan romukoppaan ja kirjoitin Kravenin tarinaan. Sitten Mike Zeck valittiin piirtäjäksi, joten otin mukaan myös Löyhkän, joka oli esiintynyt yhteisissä Kapteeni Amerikka -sarjoissamme. Sitä

Oikeuden puolustajien rähinää. Giffenin ja DeMatteisin kemia tuottaa humoristisia sankareita.

©DC Comics

tarina varsinaisesti syntyi. Kertomushan on varsin synkkä, mutta tuo oli varsin synkkää aikaa elämässäni. Olin juuri eroamassa vaimostani ja elämässäni tapahtui kaikkea ikävää, joten saatoin samastua tarinan henkilöihin. Tämä lienee yksi syy siihen, miksi juuri tuo tarina on puhuttelee ihmisiä: se on totta tunnetasolla. Elin itse sen tapahtumia. Kirjoittaessani sitä koin itseni elävältä haudatuksi ja yhtä hulluksi kuin Kraven. Se yhdistettynä Mike Zeckin upeaan taiteeseen on varmaan syynä tarinan suosioon.

Miten päädyit tekemään Moonshadow'n, joka on aika kokeellinen sarja?

- Kirjoitin 80-luvun alussa paljon supersankarisarjoja Marvelille. Aluksi olin innoissani, kun pääsin kirjoittamaan kaikkia lapsuuteni sankareita, mutta ajan myötä huomasin tekeväni vain uusia versioita lukemistani tarinoista. En toteuttanut itseäni. Tuo kausi oli jännää aikaa sarjakuville, Marvelin Epic-linja aloitti toimintansa ja DC kokeili uusia julkaisumuotoja, esim. Millerin Ronin-sarjalla. Tuumasin, että minunkin on tehtävä jotakin vain itseäni varten. Olin kehittänyt Moonshadow'n ideoita jo jonkin aikaa, ja kun kerroin siitä Jim Shooterille, hän totesi, että tuohan kuulostaa Epic-sarjalta. Oli silkkaa sakkä, ja ystävänä Dan Greenin ansiota, että tutustuin Jon J Muthiin. Hän ihastui Moonshadow'n tarinaan. En osannut aavistaakaan, että siitä tulisi yksi urani hienoimmista

projekteista. Koska en kirjoittanut Marvel-sarjaa, lopputulos oli täysin erilainen kuin aiemmat sarjakuvani. Ihan kuin olisin kirjoittanut kirjaa. Kirjoitin tarinaa, jonka halusin kertoa, suoraan sydämestäni. Jon J Muthin erinomaisen taiteen ansiosta Moonshadow vapautti minut kirjoittajana ja osoitti, mihin oikeasti kykenen. Tein sen itse asiassa ennen Kravenia, minkä takia Kravenista varmaan tulikin niin hyvä: olin kokeillut jotakin erilaista ja toin siitä saamani opit supersankarisarjakuvaan. Sen jälkeen tein Bloodin Kent Williamsin kanssa. Projektit kuten Moonshadow, Blood, Brooklyn Dreams, samoin kuin Abadazad, ovat minulle tärkeitä, ne ovat henkilökohtaisia ja antavat minun kokeilla uusia asioi-

ta. Supersankarien universumit eivät rajoita kirjoittajaa. Hän saa kertoa omat tarinansa omalla tavallaan.

- Tulisni hulluksi, jos rajoittaisin itseni yhteen genreen. Tällä hetkellä olen tyytyväinen Abadazadin kanssa, enkä usko, että teen enää supersankarisarjoja - olen jo kertonut kaikki supertarinani. Tai mistä sen tietää, voi olla että herään huomenaamuna maailmankaikkeuden paras Batman-tarina päässäni! (nauraa)

- Abadazad on ollut aivan uskomattoman upea kokemus. Olen halunnut tehdä jotakin tällaista jo vuosikaudet, mutta Amerikassa suuret kustantamot eivät ole kiinnostuneita lasten sarjakuvista, toisin kuin täällä. Olen yrittänyt tarjota heille lasten sarjakuvaa, jotakin hyvän lastenkirjan tasoista: fiksua, kirjallista, runollista, kauniisti piirrettyä. Lopulta löysin CrossGen-yhtiön ja sain ideani myytyä heille. He toivat Miken projektiin. CrossGen meni kuitenkin vararikkoon, ennen kuin neljäs numero julkaistiin, ja jouduimme haastamaan heidät oikeuteen. Sitten Disney ilmaantui kuvaan kuin ikioma suojeluskelimme ja osti koko CrossGenin saadakseen Abadazadin.

- Nyt teemme Abadazadia tässä uudessa hienossa formaatissa. Minusta on upeaa, että Amerikassa kirjakaupat eivät laita sitä sarjakuva-albumien tai mangojen joukkoon, vaan teostamme myydään lastenkirjana. Yleisö, jota emme ikinä tavoittaneet sarjakuvalehdillä, löytää nyt Abadazadin kirjakaupoista.

- Ihmiset ovat aluksi ehkä hieman ymmällään, koska sekoitamme sarjakuvaa, kuvitusta ja romaania, mutta minusta tuntuu, että lukijat ovat sopeutuneet ajatukseseen. Olemme saaneet paljon positiivista palautetta.

- Toivottavasti kirjat myyvät hyvin, jotta saamme tehdä niitä ainakin 12. Senkin jälkeen tarinaa riittäisi, joten uskon, että Abadazad pitää minut työllistettynä pitkään. Teen myös humoristista sarjaa Keith Giffenin kanssa, suunnittelen elokuvakäsikirjoitusta erään ohjaajakaverini kanssa, ja päässäni on idea upouudesta sarjakuvasta. Tekemistä siis riittää, tosin kuvaan eivät tällä haavaa kuulu Hämähäkkimies tai Batman. No, kirjoitin pari vuotta sitten käsikirjoituksia Oikeuden puolustajien animaatiisarjaan ja sain hyödyntää siinä paljon hyviä ideoita Batmanista ja Teräsmiehestä, joten saatan hyvinkin jatkaa töitä supersankareiden parissa eri medioissa. Jos joku haluaa käsikirjoituksen uuteen Hämähäkkimies-elokuvaan, sen kun soittavat! (nauraa)

Jean-Marc DeMatteis (s. 1953)

Oleellisia teoksia:

- *Moonshadow*, kuvittaneet Jon J. Muth & Kent Williams (Epic Comics / Marvel 1987)
- *Justice League: A New Beginning*, juoninut Keith Giffen, kuvittanut Kevin Maguire (DC Comics 1987)
- *Spider-Man: Kraven's Last Hunt*, kuvittanut Mike Zeck (Marvel 2006)
- *Brooklyn Dreams*, kuvittanut Glenn Barr (DC Comics / Paradox Press 2003)

Suomennettuja sarjoja:

mm. *Hämähäkkimies* 9-11/1990, 7/93, 10/93, 6-7/94 (Semic); *Mega-Marvel* 9/97 (Semic); *Teräsmies* 2-7 & 10-12/90 (Semic), *Abadazad* (Sanoma Magazines 2006)